

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

XXXI. An possit reus in Ecclesia existens ad pœnam aliquam corporalem
damnari? Vbi etiam, an possit saltem ad aliquam aliam, & per quam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

furem, ff. de furtis, & l. furtum, ff. ad leg. Cornelianam de sicariis; ob delectum scilicet illius, qui iniuriam auertere possit.

- 12 Neque obstat, quod hinc aliqua irreuerentia ex ministrorum secularium opere sequatur; quia in tali casu timoris, quo arma prohibita in damnum commune, vel res furtivae in damnum domini abscondantur, permitti ea debet, sicuti permittitur eadem in simili casu timoris, quo reus aufugiat, vel quod ab Ecclesiasticis dimittatur, & per hoc ipsum permittitur etiam laicis clerici personae ipsius captura, praesertim quia ex opposito (quod scilicet reus armis prohibitis, vel rebus furtivis non spoliatur) sequitur non minor Ecclesiae irreuerentia, cum per hoc faueatur reo in rebus pravis, & peccaminosis; & furi sic aliquid largiri, species furti sit, l. si pignore, ff. de furtis, & furis receptatio cum furto furtum quoque sit: quapropter licet quoad poenam personalem pro reo Ecclesia, ne ei infligatur, intercedat, tamen quoad armorum prohibitorum, & rerum furtivarum restitutionem atinet, non intercedit, cum id ipsius rei non damnum, sed lucrum sit, quod nullo pacto convenit; quia Canones expressè praecipunt, quod reus in quocumque euentu parti laesa satisfacere debeat, c. id constituimus, 17. quæst. 4. & alibi pluries.

Hinc minus probabile mihi videtur, quod docet Gambacurta loco supra cit. num. 14. 15. & 18. nempe quod possint semper satellites Curiae secularis, quando reus est in Ecclesia, ne inde fugiat, brachio apprehensum illum tenere, donec licentia Episcopi obtineatur. Item quod possint semper, si quis Ecclesiasticus attenter, & quærat reum dimittere, & saluum facere non expectata licentia Episcopi, eum capere, & ab Ecclesia extrahere, & ad Episcopum ducere. Mouetur tum ob rationes supra dictas pro posteriori sententia; tum quia exinde passim multa scandala, & incommoda sequerentur in detrimentum reuerentiae locis sacris debitæ sine necessitate; cum in securitatem Iudicum secularium aliud remedium adhiberi possit, scilicet ad Ecclesiam custodiam apponi, ne inde reus liber aufugiat; ita ut si extra fines Ecclesiae exeat, capiat; cum in tali casu nulla vis inferatur existenti in loco sacro (ut esset in opposita sententia) sed solum custodiatur locus non sacer; ut si voluntarie eò ex Ecclesia deueniat, ibi teneatur, & sic vis ei inferatur in loco non sacro, ubi licite inferri potest, ut supra dubit. 27. dicebamus.

DUBITATIO XXXI.

An possit reus in Ecclesia existens ad poenam aliquam corporalem damnari? Vbi etiam, an possit saltem ad aliquam aliam? & per quem.

SUMMARIUM.

- 1 Reus dum in Ecclesia existit, morte vel poena aliqua corporali non damnetur per Iudicem secularem, neque etiam per Ecclesiasticum, quin potius de morte, debilitate, & omni poenarum corporalium genere securus esse debeat.
- 2 Reus in Ecclesia affici potest solum poena pecuniaria.
- 3 Reus existens in Ecclesia damnari non potest poena servitutis, exilij, aut triremis, quia sunt haec valde graues poenae, & corporalibus aequiparantur.
- 4 Opinio Gambacurtae, quod reus existens in Ecclesia possit puniri poena triremis, etiam in perpe-

truum, dummodo non debeat ibi remigare, re-
felleitur.

- 5 Item reuocatur etiam eius opinio de poena seruitutis.
- 6 Dispositio capitis de raptoribus, 36. quæst. 1. specialis est in rapto Virginis propter atrocitatem talis delicti, sed non est vbi recepta.
- 7 Confugiens ad Ecclesiam non est liberè dimittendus, sed de crimine, quod iniquè gessit, puniendus poena pecuniaria: quod si egeat aliquali poena corporali, non multum tamen corporis afflictiona.
- 8 Reus si nolit ab Ecclesia egredi, eo quod timeat Iudicem secularem sibi fidem non seruaturum, potest dicta poena puniri per Iudicem Ecclesiasticum, qui si omittat, peccat.
- 9 Reus existens in Ecclesia procurare debet ut Iudex Ecclesiasticus ipsum condemnet; quia sic à l. dice multatus non poterit amplius de eodem delicto ab illo accusari, inquiri, vel indicari.
- 10 Reus si Iudici seculari consignetur modo supradicto, Iudex secularis poenam inferre poterit.
- 11 Reus, cum ad Ecclesiam confugit in casibus non exceptis, consuetudine receptum est, ut Iudex laicus seruatis seruandis contra eum delicto condignum, etiam capitalem proferat sententiam, quam tamen executioni non mandat.
- 12 In omnibus casibus in quibus confugiens ad Ecclesiam extrahi potest, non est seruanda fides super impunitate delicti.
- 13 Secus si de iure extrahi non poterat.
- 14 Opinio Sylvestri, & multorum Doctorum, quod confugiens ad Ecclesiam, licet postea ex illa egrediamur, immunitate semper gaudere debeat, reuocatur, exceptis quatuor casibus, ut ibi diffusius.
- 15 Reus confugiens ad Ecclesiam, licet non possit à Iudice laico spoliari bonis quae possidet in Ecclesia; potest tamen spoliari bonis quae possidet extra Ecclesiam.
- 16 Potest etiam dum existit in Ecclesia, affici poena bonorum, quae possidet in Ecclesia, quin & omni alia poena, etiam capitali; quae tamen, pro tunc quod Reus existit in Ecclesia, executioni non mandatur.
- 17 Non violatur immunitas Ecclesia, si reus, qui in Ecclesia captus fuit, & in carcere fori secularis nomine Episcopi detineatur, è carcere fugit, & postea ab eodem foro iterum capitur, & morti traditur, non expectata Episcopi sententia.

Respondetur, quod non possit reus, dum in Ecclesia existit, ad mortem, vel ad poenam aliquam corporalem damnari, neque per Iudicem secularem, neque per Ecclesiasticum; sed quod debeat de morte, debilitate, & omni poenarum corporalium genere securus esse. Atque ita habetur cit. cap. id constituimus, & in aliis multis, cap. 17. quæst. 4. & in cap. inter alia, de immunit. Eccles. vbi explicat Abb. num. 3. monetque (quod est contra Cutellium loc. infra citando num. 23.) pecuniaria solum reum affici posse, sicuti colligitur ex verbis cit. cap. inter alia, ibi: Super hoc tamen, quod iniquè fecit, est alias legitime puniendus. Idem contra Gambacurtam lib. 4. cap. 33. & 35. Cutellium de immunit. Eccles. lib. 1. quæst. 12. per totam, & Sarpum de iure Asylorum, cap. 2. fol. 30. docent Syluest. vero. Immunitas 3. quæst. 4. Azor tom. 2. lib. 9. c. 9. quæst. 12. & Suarez cit. cap. 12. vbi subdit, nec poenam seruitutis, exilij, aut triremis (etiam si vbi verberandus esset) decerni non posse; quia valde graues haec poenae sunt, & corporalibus aequiparantur, immò earum quasdam excedunt. Idemque docent Salom. 2. 2. quæst. 60. art. 4. controu. 2. Less. de iustit. & iur. lib. 2. c. 29. dub. 6. num. 52. Clar. in pract. crimin. quæst. 30. Scortia theorem.

theorem. 385. Layman lib. 4. tractat. 9. cap. 3. num. 13. Barboſa de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. num. 56. Tufchus verb. Eccleſia, conſul. 5. §. 14. & 66. Bonacina diſp. 3. quaſt. 7. de immunit. punct. 5. num. 8. Peregrin. cap. 13. num. 13. Lezana verb. Immunitas Eccleſiaſt. num. 18. Perſicus de offi. ſacerd. lib. 1. cap. 9. dub. 12. num. 119. & Fagundez part. 2. lib. 4. num. 48. Vide etiam Gloſſam, Innocentium, & Hoſtienſ. in cit. cap. inter alia, Ancharan. & Zabarel. in Clem. 1. de pœnit. & remiſſ. Belugam in Specul. Princip. rubr. 24. §. mixtum, & §. videamus, num. 4. Farinacium in append. de immunit. Eccleſ. cap. 21. num. 33. & 336. Dian. part. 1. tract. 1. reſol. 12. Marium Ital. qui ſimiliter (vt Suarez loco ſupra cit.) contra Gambacurtam, Cutellium, & Sarpum docent, quod dum reus in Eccleſia exiſtit, non poſſit per Iudicem puniri pœna exilij, vel perpetui carceris, ex eo, quod exilium, & perpetuus carcer (vt dicebatur) ſint pœnæ valde graues, & corporalibus comparentur.

4 Vnde cum Cutell. num. 19. mihi minus probatur, quod docet Gambacurt. cap. 35. num. 9. nempe, quod poſſit reus in caſu poſito per Iudices pœna triremis, etiam in perpetuum, puniri, dummodo non habeat ibi remigare: quod adhuc Gambacurtia non negat in homine robusto, & laboribus aſſueto, etiamſi in remigatione verberandus eſſet.

5 Nec etiam cum Cutellio num. 20. mihi probatur, quod docet idem Gambacurtia cap. 32. num. 2. & ſeqq. nempe, quod poſſit per Iudices puniri pœna ſervitutis, vt ſcilicet ſeruiat ei, cui iniuriam intulit, a gum.

6 cap. de raptoribus, 36. quaſt. 1. Nam (vt omittam rationem ſuprà dictam, diſpoſitio illa citati Canonis, vt rectè notauit Suar. loc. ſupra cit. ſpecialis eſt in raptu Virginum propter atrocitatem talis delicti. Adde, quod non eſt vſu recepta; & ſic ſi non eſt vſu recepta in raptu Virginum, multò minus recepta erit in caſu noſtro.

7 Obſtices, confugiens ad Eccleſiam non eſt liberè dimittendus, ſed de crimine, quod iniquè geſſit, puniendus, cit. c. inter alia: ergo.

Reſpondetur diſtinguor antecedens: puniendus (vt ſuprà dicebatur) pœna pecuniaria, & ad damna, & intereſſe paſſa ab eo, in quem deliquit, concedo; puniendus pœna corporali, vt vitæ, triremis, verberum, vel exilij, &c. nego. Quamvis, ſi pecuniam non habeat, vt ſententiæ ſatiſfacere poſſit, improbabile non ſit, quod tunc aliqua pœna corporali, non multum tamen corporis aſſictua, puniri queat, cum tunc non per ſe, ſed quaſi per accidens in corpore puniatur, vt docent Mar. Ital. & Suar. in locis cit. num. 6. & Farinac. num. 334. & 336. & ſeqq. Vide etiam Gloſſam, Innocentium, Hoſtienſ. Abbatem, Ioan. Andream, Ancharanum, Butrium, Ananiam, Zabarellam in c. inter alia, de immunit. Eccleſ. & Decianum lib. 6. cap. 27. num. 3.

Instabis, non eſt qui hanc pœnam inferat: ergo. Antecedens probatur; quia non eſt maior ratio, quod inferat eam Iudex Ordinarius loci ſacri, quàm Iudex ſæcularis, cui laicus reus extra locum ſacrum ſubditus: ergo, &c.

8 Reſpondetur, nego antecedens; & ad probationem reſpondeo, quod ſi nolit reus ab Eccleſia egredi, & Iudici ſæculari tradi, eo quod timeat, quod ſi ſeruaturus ipſi non ſit ſecuritatis promiſſionem, ad Iudicem Eccleſiaſticum ſpectet hanc pœnam inferre; quia ratione loci ab Eccleſia puniendus eſt, ſicuti contra Cutell. num. 21. docent Doctores, quos refert, & ſequitur Farinac. in append. de immunit. cap. 21. num. 338. & 339. & patet ex textu in cap. inter alia, de immunit. ibi: Qui ad Eccleſiam confugit, legitime, id eſt canonicè, puniendus ſit de eo, quod iniquè fecit, &c. Quapropter Iudex Eccleſiaſticus non ſolum poſſet, ſed etiam teneretur id facere; ita vt ſi non faciat, peccet contra

iuſtitiam, & officium ſuum omittendo, vt rectè notantur communiter Canoniſtæ in diſt. c. inter alia, Hoſtienſis num. 1. Ioan. Andreas num. 5. Ancharanus, 2. Abbas num. 13. Zabarella num. 3. & alij, quos citat, & ſequitur Farinacius in append. de immunit. cap. 21. n. 329. & Caſtrus Palaus tom. 2. tract. 11. diſput. vniç. punct. 11. num. 9. Quod & reus in ſe fieri procurare debet; 9 quia ſic à Iudice Eccleſiaſtico mulctatus, non poterit amplius de eodem delicto criminaliter ab vſlo accuſari, vel inquiri, vel iudicari, &c. alioquin enim priuilegium immunitatis Eccleſiæ nihil, vel parum prodeſſet, vt mox infra dicemus.

At ſi Iudici ſæculari Reus conſignetur, modo, quo ſuprà (alio enim modo non poſſet ei reus in caſibus non exceptis conſignari) propterea quod ſcilicet ipſe è loco ſacro egredi velit, in tali caſu, in quo conſentio cum Cutellio loco ſupra cit. Iudex ſæcularis pœnam inferre poterit, ſicuti docent Abb. in c. inter alia, num. 8. & ſeqq. & alij Doctores, quos refert, & ſequitur Farinacius loc. ſupra cit. reus tamen hac pœna impoſita, & ſic iudicatus, iudicari ab vſlo amplius non poterit; alioquin priuilegium immunitatis parum, vel nihil prodeſſet, ſicuti ſuprà dicebamus, & docent Gl. in cap. Reum, verb. ad notem, 17. quaſt. 4. & ibidem Archidiaconus num. 3. Bellamera num. 3. Hoſtienſis, Ioan. Andr. Ancharan. Butrius, & Zabarella in cap. inter alia, de immunit. Decian. lib. 6. cap. 29. num. 6. in fin. & Farinacius in append. de immunit. cap. 21. num. 340.

Quamvis conſuetudine nunc receptum eſſe videatur, quod cum reus ad Eccleſiam confugit in caſibus non exceptis, Iudex ſæcularis eum inquirat, & citari faciat, & ſi non compareret, tanquam in abſentem, condignè iuxta delicti qualitatem pœnæ, etiam capitalis, proferat ſententiam, quam tamen executioni non mandat; quia ob immunitatem mandare non poſſet. Atque ita teſtantur Clarus lib. 5. præſt. §. fin. quaſt. 3. & Farinac. de carcerib. quaſt. 28. num. 77. in fin. ubi num. 78. ſubdit, quod in omnibus caſibus, in quibus confugiens ad Eccleſiam extrahi poſſet, non ſit ei ſeruanda fides à Iudice data ſuper impunitate delicti ad finem, vt ipſum extraheret, quamvis ſecus dicendum ſit quando iure non potuiſſet ſic confugiens ab Eccleſia extrahi.

Cæterum, quod Sylu. verb. Immunitas, quaſt. 4. Angel. eod. verb. quaſt. 16. Abb. in cap. inter alia, num. 8. de immunit. Eccleſ. Boſſ. ſub tit. de captura, num. 24. Armilla num. 12. Decian. conſil. 80. num. 9. lib. 3. Oldradus conſil. 154. in fin. Azor. part. 2. lib. 9. cap. 9. quaſt. 12. Fagundez præc. 2. lib. 4. cap. 48. Perſicus de offi. ſacerd. lib. 1. cap. 9. dub. 12. num. 12. & alij relati per Boër. deciſ. 109. num. 8. docent, nempe quod confugiens ad Eccleſiam, licet poſtea ex illa egrediatur, immunitate ſemper propterea quod ad Eccleſiam ſemel confugerit, gaudere debeat, ita vt de iure non poſſit ob illud delictum amplius corporaliter, ſed ſolum pœna pecuniaria puniri, & condemnari, vniuerſaliter mihi (vt verum fatear) non probatur; ſed ſolum in quatuor caſibus. Primò, quando reus fuit condemnatus à Iudice Eccleſiaſtico, vel ſæculari, modo quo ſuprà dicebamus. Secundò, quando fuit extractus ab Eccleſia in caſibus non exceptis, in quibus ſcilicet gaudet immunitate. Tertiò, quando fuit extractus in caſibus etiam exceptis, ſed ſine licentia Epifcopi. Quartò, quando fuit conſignatus ab Epifcopo in caſibus ſimiliter exceptis cum cautione impunitatis quoad vitam, membra, & alias pœnas corporales, iuxta cap. id conſtituimus, & cap. Reum, 17. quaſt. 4. Quamvis hodie hic vltimus caſus poſt Conſtitutionem Gregorij XIV. quæ decernit, quod in caſibus exceptis reus liberè Curia ſæculari puniendus tradatur, ac ſi nunquam ad Eccleſiam confugiſſet, locum non habeat, vt rectè obſeruauit Boër. loco ſupra cit. Clar. in præſt. crimin. quaſt.

quest. fin. 30. in fin. & Ambrosius de immunit. cap. 11. num. 6. & nos dicemus infra dub. 40.

15 Ex dictis sequitur, quod reus confugiens ad Ecclesiam, licet non possit à Iudice laico spoliari bonis, quæ possidet in Ecclesia, possit tamen spoliari bonis, quæ possidet extra Ecclesiam, si scilicet citatus sub pœna confiscationis bonorum negligat coram Iudice comparere; quia textus in c. inter alia, de immunit. Eccles. ibi: Neque damnari debet ad mortem, vel ad penam, &c. loqui solum videtur de pœna corporali, non verò de pœna pecuniaria: tum quia hoc modo non agitur contra ipsum ratione confugij ad Ecclesiam, sed ratione delicti, propter quod lex pœnam imponit: sic contra glossam loc. cit. & Ioannem de Vilchis tract. de immunit. num. 57. vers. nunquid, docent Abbas, Decianus, Farinac. Suar. Gambacurta, Peregrinus, & alij, quos citat, & sequitur Bonacina de excomm. in parte extra Bullam Cœna, disp. 2. q. 3. punct.

16 §. 3. n. 9. qui subdunt, & nos dicebamus supra, Iudicem secularem consuevisse citare delinquentem, illumque iuxta delicti qualitatem, etiam ad mortem, nedum ad quamcunque aliam pœnam condemnare, quæ consuetudo, & praxis comprobari potest ex ratione mox supradicta, quod scilicet hoc modo non damnetur reus, ut mors, vel alia pœna corporalis executioni in ipsum mandetur de præsentī, dum scilicet exilit in Ecclesia, sed in futurum, cum scilicet licitè in eum pœna illa statuta inferri poterit, & sic cessat præiudicium Ecclesiæ.

17 Sequitur secundo, quod immunitas Ecclesiæ non violetur, si reus, qui in Ecclesia captus fuit, & in carcere, seu custodia fori secularis nomine Episcopi detinebatur, donec cognosceret, an reus immunitate Ecclesiæ gaudere deberet, è carcere, seu custodia fori secularis fugit, & postea ab eodem foro iterum capitur, & morti traditur, non expectata Episcopi sententia; quia in hac secunda vice non est captus in loco sacro, sicuti suppono, & reus sibi imputare debet damnum, quod patitur ratione fugæ, quæ ipsi abstulit privilegium primæ detentionis. Farinac. in append. cap. 39. num. 206. licet alij contrarium sentiant. Vide Decianum tract. crim. lib. 6. cap. 29. num. 7. Farinacium loc. cit. num. 52. & 306. & Matium Iulium lib. 1. cap. 6. §. 7. num. 38.

DVBITATIO XXXII.

An Iudici tentanti extrahere reum è loco sacro resistere quis possit?

SUMMARY.

- 1 Iudici tentanti extrahere reum è loco sacro ultra casus permisos, resistere potest & reus, & Ecclesia, cum sic utrique Iudex iniuriam faciat.
- 2 Vim vi repellere, & Ecclesiasticam immunitatem tueri licet.
- 3 Reus in Ecclesia ad defendendam immunitatem resistere potest armis, & quacunque alia vi; quia cuiuslibet ius suum armis defendere licet.
- 4 Ecclesia resistere potest ostia claudendo, & qualibet alia media extrema ad impediendam vim apponendo, sine armis tamen.
- 5 Raro auxilium laicorum, etiam cum armis adhibendum est ad Ecclesiam defendendam.
- 6 Ordinarius modus defendendi immunitatem est censura Ecclesiastica.

1 Respondetur, quod Iudici tentanti extrahere reum è loco sacro ultra casus permisos, resistere Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars II.

stere possit & reus, & Ecclesia, cum sic utrique Iudex iniuriam faciat, & ex alio capite vim vi repellere, & Ecclesiasticam immunitatem tueri liceat. Atque ita docent Farinac. in append. de immunit. cap. 2. numero 46. Mar. Italia de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 45. in fin. Diana part. 6. tract. 1. resol. 32. Suarez lib. 3. cap. 13. n. 4. Layman. lib. 4. tract. 9. cap. 3. numero 14. & Bonac. disp. 3. q. 7. de immunitat. punct. 5. in princip. & colligitur ex l. prohibitum, Cod. de iure fisci, lib. 10. vbi Officiali iniuste exequenti licitè de facto resistitur.

Ceterum reus ei resistere potest armis, & quacunque alia vi; quia cuiuslibet ius suum armis defendere licet, cum talis non sit aggressio, sed defensio; Ecclesia autem eidem resistere potest ostia claudendo, & qualibet alia media extrema ad impediendam vim apponendo, sine armis tamen (cum Ecclesiasticis non liceat arma sumere, cum exinde maiora scandala, & mala exoriri soleant) saltem quibus ipsimet clerici utantur; quia in raro necessitatis casu auxilium laicorum, etiam cum armis, adhiberi potest ad Ecclesiam defendendam. Atque ita docent Pagundez lib. 4. cap. 4. n. 59. de præcept. Eccles. Suarez cit. cap. 13. n. 4. Layman n. 14. Azaved. lib. 1. tit. 2. leg. 3. n. 30. Bobad. lib. 2. cap. 15. n. 3. p. 1. & Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 37. in fin. & lib. 2. quest. 10.

Ordinarius autem modus defendendi Ecclesiasticam immunitatem, & arcendi Iudicem ab iniqua violentia, est per censuras Ecclesiasticas, præsertim excommunicationis, si desistere, vel reum iam extractum restituere Iudex recuset, iuxta cap. miror, 17. q. 4. ut rectè tradunt Abb. cap. inter alia, num. 62. de immunit. Eccles. Couar. cap. 20. in fin. Suarez cap. 13. n. 6. Layman n. 14. & alij passim. Vide quæ dicuntur dub. 39.

DVBITATIO XXXIII.

An debeat reus è loco sacro extractus ante omnia Ecclesiæ restitui? Vbi etiam an extrahentes immunitate priuentur?

SUMMARY.

- 1 Reus è loco sacro (extra casus exceptos) extractus debet ante omnia Ecclesiæ restitui.
- 2 Iudex secularis non potest reum sic extractum, neque etiam ob alia delicta, post incarcerationem v. g. in carceribus secularibus commissa, illum detinere. Iudex laicus extrahendo indebitè reum ab Ecclesia, semper tenetur iniuriam factam Ecclesiæ compensare.
- 3 Ecclesia in tali casu est prior in tempore, & sic prior esse debet in iure. Idem dic, si Iudex extraxerit in casibus exceptis, sed non servata forma prescripta in Bulla Gregorij XIV.
- 4 Iudex tenetur satisfacere Ecclesiæ præiudici rei restitutione, neque excusatur iuramento, vel cautione exhibita, quod reus non plectetur corporali pœna.
- 5 Item tenetur satisfacere Ecclesiæ, etiamsi reus violenter extractus postea extractioni consentiat, & privilegium immunitatis renunciet.
- 6 Idem dicendum, si renunciet existens in loco sacro.
- 7 Idemque dicendum, si renunciet existens in carcere.